

ПОГЛЕД КЪМ СЪВРЕМИЕТО НА ПЛАНИНСКАТА СПАСИТЕЛНА СЛУЖБА

Съвременното, в което работи Планинската спасителна служба, е изключително сложно и динамично. От една страна са нашите традиции, десетките години хуманна, безвъзмездна и всеотдайна работа в планините, хилядите спасени хора, признателността на обществото, от друга страна, налице е все още изостанала, недостатъчно развита държавна нормативна база, регулираща развитието и обслужването на туризма в планините, в съответствие с действащите, напълно променени, икономически и обществени отношения у нас. Това безспорно затруднява финансирането на ПСС и е пряко свързано с осигуряването на достатъчно ефективна, на съвременен ниво защитна екипировка, спасителни съоръжения, транспортни средства и съответстващата на това мотивация за доброволен, безвъзмезден труд в спасителното дело. Свързано е и с необходимостта от подобряване на условията за сигурен и безопасен труд на планинските спасители, с използване на всички модерни технически средства, като постижения на съвременните високи технологии.

В последните години се увеличава и броят на акциите за издирване на изгубени в планините, както и чисто транспортните акции. През 2007 г. те са били общо 37, а от началото на годината до 01.08.2008г. са 21 акции. Една от основните причини е масовата липса на подготовка и неумелото ползване на карта и компас, да не говорим за GPS координати от посетителите на планините. Друга причина се крие в продължаващата от близкото минало опасна практика за водене на големи туристически групи по планински маршрути, обикновено свързано с някакъв празник. Този начин на организиране на екскурзии, характерен предимно за училищните ръководства и туристическите дружества на БТС, създава реални предпоставки за попадане в критична ситуация поради големия състав на групата, създаване на дълга колона,

невъзможност за обхващането ѝ от ръководител и водач, разкъсване на групата, изоставане и отделяне на отделни участници, трудно комплектоване на всички с подходяща екипировка и еднаква или близка физическа и техническа подготовка.

Увеличаването на броя на спасителните акции и тяхното успешно провеждане води до необходимост от все по-голямо участие на доброволните планински спасители. Това означава по-често напускане на работното място, където си изкарват прехраната, по-често откъсване за продължително време от ежедневието за прехрана и бит, сгъстяване в някаква степен на голямото физическо натоварване от оперативните действия при спасителни акции. Продължителното натрупване на тези неблагоприятни обстоятелства и условия в някои райони, би могло да доведе до намаляване на мотивацията и на аварийната готовност на екипите.

Опитът на европейските спасителни служби показва, че решаването на подобни проблеми се извършва основно с въвеждане на съвременни

технологии, технически и транспортни средства и на първо място с оказване на помощ от въздуха. За въвеждане на тази практика е необходимо ефективното решаване на някои основни въпроси:

наличие на икономическа схема, която да обединява летателни, хеликоптерни фирми, застрахователни компании, покриващи застрахователно събитие в планината с оказване на помощ от въздуха на достъпна, масова пазарна цена и същевременно покриваща разходите на летателните фирми;

участие на държавата в посочената схема чрез осигуряване на разнородно, абонаментно обслужване от летателните фирми на различни сфери от живота: помощ по магистралните пътища, медицинско обслужване на населението от отдалечени райони и т.н, включително и държавно участие в част от разходите по обслужване на елементи от задължителното и доброволно медицинско осигуряване на българските граждани при пребиваване в планините;

наличие на система за обучение, поддържане на квалификация и готовност на екипи от ПСС, които на договорна основа, взаимноизгодно да работят по оказване на помощ от въздуха в планините.

През 70-те години на миналия век в ПСС се положили основите на оказване на помощ от въздуха с помощта на хеликоптер. Първите курсове бяха проведени през 1976 г., много планински спасители придобиха квалификация за "въздушен спасител", редица спасителни акции бяха организирани и успешно извършени с помощта на хеликоптери. Имаше изградена система за учебно-тренировъчна и оперативна работа. След 1990 г., с промяната на икономическия модел на държавата, тази система преустанови ефективната си работа. Към настоящия момент, на база на подписано Споразумение на БЧК с Министерството на здравеопазването, съществува възможност за провеждане на спасителни акции с помощта на хеликоптер, но регламентът се отнася само за оперативна работа при животоспасяващи случаи, без предвидени часове за тренировки, което влияе пряко върху сигурността и безопасните условия на работа. Освен това техническите параметри на използваните машини са ограничени, а оттам и приложението им при спасителни действия в планинския терен.

Считаме, че в нашето съвремие, задачата за възобновяване на системата за оказване на помощ в планините от въздуха чрез хеликоптер е на първо място. Реално могат да се очертаят няколко сериозни предимства:

достигане по възможно най-бърз начин до пострадалия от спасителния екип и оказване на медицинска помощ;

осигуряване на възможно най-щадящ и същевременно най-бърз транспорт на пострадалия до болница;

намаляване на времето за провеждане на спасителна акция, намаляване на часовата заетост на спасителите с произлизащите от това облекчения и не на последно място ограничаване на тежката физическа работа по достигане до пострадалия и неговата евакуация по земен път.

Осигуряване на условия за съвременно, качествено обслужване на увеличаващия се обем пострадали хора в планините, което е функция от постоянно увеличаващия се поток български и чуждестранни туристи в нашите планини.

Това са изключително важни въпроси, свързани пряко с развитието на туризма в България, а както е известно това е един от най-мощните и перспективни приходоизточници в държавния бюджет. В този смисъл, ръководството на ПСС е изложило своето становище с конкретна програма пред държавните органи в лицето на Министерството на здравеопазването, Министерството на финансите и Държавната агенция за туризъм. Разработването и функционирането на подобна система за помощ от въздуха е изключително право и задължение на държавните органи. С въвеждането на такава услуга българската държава ще отговори и на изискванията на Европейския съюз, където подобни практики са ежедневие, включително и в страни, като Словакия, Чехия и Полша.

В заключение, ние благодарим на всички, които ни разбират, помагат и подкрепят. Тази благодарност отправяме преди всичко към планинските спасители и към техните семейства, които отдават много от свободното си време. Благодарим на всички приятели и съмишленици, на нашите спонсори, които заедно с нас участват в благородната мисия на планинското спасяване. Благодарим на нашите предци, на първооснователите, които преди седемдесет и пет години положили основите на тази високохуманна дейност. Благодарим на хилядите сърцати хора - планински спасители, преминали през редиците на **Планинската спасителна служба** от нейното създаване до сега.

инж. Пенчо Бабулчиев-
Началник на Планинската спасителна служба
при БЧК